

20
GODINA
POSILIJE
1991 - 2011.

DOKUMENTI

KNJIGA I

Izdavač

Institut za istoriju, Sarajevo

Glavni i odgovorni urednik

Prof. dr Husnija Kamberović

Recezent

Prof. dr. Husnija Kamberović

Prof. dr. Tomislav Išek

Konsultant i redaktor

Dr. Fadil Ademović

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

323:342.28](497.1)(093.2)

DIZDAREVIĆ, Raif

Put u raspad : stenogrami izlaganja Raifa Dizdarevića u raspravama iza zatvorenih vrata državnog i političkog vrha Jugoslavije / Raif Dizdarević. - Sarajevo : Institut za istoriju, 2011. - 388 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Dokumenti / Institut za istoriju, Sarajevo ; knj. 1)
Bilješka o autoru: str. 380-381.

ISBN 978-9958-649-11-0

COBISS.BH-ID 19232518

Raif DIZDAREVIĆ

PUT U RASPI

Stenogrami izlaganja Raif
u raspravama iza zatvoren
državnog i političkog vrh

INSTITUT ZA ISTORIJU U SARAJEVU
Sarajevo, 2011.

*Izdavač i autor zahvaljuju
Ministarstvu kulture i sporta
Federacije Bosne i Hercegovine
na finansijskoj potpori
izdavanju ove knjige*

SARŽAJ

Riječ autora	13
--------------------	----

I

JUGOSLAVIJA JE POČETKOM OSAMDESETIH UŠLA U PRIVREDNU KRIZU KOJA SE RAPIDNO POGORŠAVALA I ZAHVATALA DRUŠTVENI SISTEM, USTAVNE ODNOSI I JEDINSTVO ZAJEDNICE	17
---	----

Pogoršavanje stanja u BiH i Jugoslaviji početkom osamdesetih	19
--	----

Predsjedništvo SFRJ o procjeni djelovanja spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja - stanju na Kosovu - stavovi Bosne i Hercegovine	23
--	----

Potrebna jedinstvena platforma o uzrocima i posljedicama događaja na Kosovu	25
---	----

Jugoslavija 1981. godine u izvanredno teškoj ekonomskoj situaciji - neshvatanje ozbiljnosti krize	26
---	----

Javni udar rukovodstva Srbije na principe odnosa i jedinstvo Jugoslavije	28
--	----

II

BOSNA I HERCEGOVINA OSAMDESETIH GODINA - OD POVOLJNOG STANJA DO TEŠKIH PROBLEMA	37
---	----

Sudbinski interes Bosne i Hercegovine u dosljednom ostvarivanju i odbrani principa ravnopravnosti	39
---	----

Odbrana principa ravnopravnosti u oblasti ekonomske politike i mjera stabilizacije privrede 1980. godine	42
--	----

Rasprave rukovodstava Bosne i Hercegovine i Slovenije o razlikama i sukobima interesa	45
---	----

Ocjena političke situacije u BiH u 1981. godini - refleksije kosovskih događaja na raspoloženja u BiH?	49
--	----

ZIMSKA OLIMPIJADA U SARAJEVU	53
Olimpijada velika razvojna šansa – od oduševljenja, ozbiljnih kontraverzi, do velikog uspjeha i iznevjerenih postolimpijskih očekivanja	53
Titova podrška Olimpijadi	54
Odbačeni pokušaji miniranja Olimpijade - razgovor sa rukovodstvom Slovenije	55
AFERA „AGROKOMERC“ UDAR RAZVOJU , DRUŠTVENIM PRILIKAMA I POLOŽAJU BOSNE I HERCEGOVINE U FEDERACIJI	61
Afera „Agrokomerc“ – velika šteta međunarodnom kredibilitetu Jugoslavije	63
Afera „Agrokomerc“ – trajne ekonomske i političke posljedice	64
Raščišćavanje uzroka i posljedica afere „Agrokomerc“ – brana pokušaju marginalizovanja Bosne i Hercegovine u Federaciji	71
Izlaz iz teškoća stvorenih aferom „Agrokomerc“ je u demokratizaciji stanja u Bosni i Hercegovini	73
Korijeni afere „Agrokomerc“ – odsustvo demokratske prakse i atmosfere u BiH	78
III	
KRIZA OSAMDESETI I UGROŽAVA MEĐUN H GODINA RODNI PO ZBLJNO OŽAJ JU ODRRA SGOVIJ	E 85
Kriza unutrašnjeg stanja kao uzrok slabljenja međunarodnog položaja Jugoslavije	88
Predsjedništvo SFRJ o međunarodnom položaju Jugoslavije	92
PREKOMJERNA ZADUŽENOST - SREDSTVO PRITISKA USLOVLJAVANJIMA KOJA ZASEŽU U SUVERENITET I SAMOSTALNOST	101

Nova zaduživanja – nesnošljive obaveze otplata	102
Generalni reprogram otplate dugova – uslovi zasežu u suverenitet, nezavisnost i samostalnost razvoja zemlje	104
Neprihvatljivi pritisci Međunarodnog monetarnog fonda - nejednako shvatanje dalekosežnosti posljedica tog pritiska na budućnost zemlje	106
Jugoslavija ne može prihvatiti ultimativne uslove koji joj se postavljaju o dugovima	109
DUGOROČNA STRATEGIJA POLITIKE SAD-A PREMA JUGOSLAVIJI	113
IV	
1988. GODINE KRIZA PRERASTA U PITANJE DA LI JE MOGUĆ DEMOKRATSKI PUT IZLASKA IZ KRIZE I DA LI JE IZVJESNA BUDUĆNOST FEDERATIVNE ZAJEDNICE	119
Pokušaj dogovora o zajedničkom djelovanju u 1988. godini	121
Rascjep u Savezu komunista Kosova i Savezu komunista Srbije na nacionalnoj osnovi – jačanje nacionalnih sukoba i sve dubljih podjela	125
Ponovni neuspjeh pokušaj uspostavljanja jedinstva u zaustavljanju opasnog pogoršavanja krizne situacije	128
Stanje na Kosovu ide putem sve opasnijih nacionalnih sukoba	142
Posljedice neslaganja i javnih sukoba između rukovodstava Srbije i pokrajina dovode u pitanje demokratski izlaz iz krize	144
Umjesto dogovaranja i smirivanja – nastavljanje konfrontacija i sukoba	147
Prijetnje pritiskom masovnih demonstracija na rad Plenuma CK SKJ	150
Razbuktavanje polemika između pojedinih organa i rukovodećih ljudi prelazi u javne sukobe – u gotovo svim dijelovima zemlje u porastu su pojave nacionalizma i djelovanje nacionalista	153

Ugrožavanje jedinstva zemlje i demokratske alternative izlaska iz krize	154
Nezrelost i neodgovornost pojedinih rukovodstava ili pojedinaca u rukovodstvima	156

V

POLITIČKA SITUACIJA SE RAPIDNO POGORŠAVA, ODNOSI U ZEMLJI ZAOŠTRAVAJU, ZAUZETI STAVOVI NE IZVRŠAVAJU, ZEMLJI PRIJETI ULAZAK U VANREDNE PRILIKE I VANREDNO STANJE	159
---	------------

Ne stvaraju se politički uslovi za privrednu reformu	164
---	------------

Sudbina zemlje, integritet i jedinstvo su ugroženi više nego ikada poslije rata	166
--	------------

Sastanak sa rukovodiocima Srbije i Vojvodine -iznevjerena nadanja	174
--	------------

Kako se odvijao miting rušenja rukovodstva Vojvodine	178
---	------------

Kako je spriječen oktobarski pokušaj rušenja rukovodstva Crne Gore	180
---	------------

VI

KULMINACIJA OKTOBARSKE KRIZE – ODLUČNO REAGOVANJE PREDSJEDNIŠTVA SFRJ	185
--	------------

Predsjedništvo SFRJ ocjenjuje da je ugrožen sistem i ustavni poredak u zemlji	187
--	------------

Obraćanje Predsjedništva SFRJ jugoslovenskoj javnosti povodom političke i ekonomske krize – srljanje u vanredne prilike i ugrožavanje budućnosti SFRJ	190
--	------------

KRAJNJE OZBILJNA I NEPOVOLJNA SITUACIJA UOČI 17. SJEDNICE CK SKJ - VELIKA OČEKIVANJA OD SJEDNICE	197
---	------------

Posljednji apel Predsjedništvu Centralnog komiteta za smiren tok plenuma	198
---	------------

Nalazimo se pred sudbinskom odgovornošću za opstanak Jugoslavije	201
---	------------

VII

RAZLIKE I RASPRAVE IZMEĐU PREDsjedništVA

SFRJ I SLOVENAČKOG RUKOVODSTVA 207

Pokušaj prevazilaženja razlika 209

Kako i sa kojim ciljem je plasirana tvrdnja da je u Sloveniji Armija pripremala vojni puč 212

Politizacija procesa Janezu Janši i drugima od strane rukovodstva Slovenije – stvaranje separatističkog raspoloženja u slovenačkoj javnosti 217

Raspaljivanje nacionalističkih strasti korištenjem zakonite odluke Vojnog suda 219

Milan Kučan: „U SFRJ je ugrožen suverenitet, ravnopravnost, nacionalna samobitnost, kultura i maternji jezik slovenačkog naroda“ 220

Rasprava dva predsjedništva – SFRJ i SR Slovenije – separatizam osvaja javnu scenu Slovenije 223

„Mi smo posljednja garnitura koja brani Jugoslaviju. U Sloveniji, ako ova garnitura ode, znajte, dolaze separatisti“ 229

VIII

POLITIČKA SITUACIJA NA KRAJU 1988. GODINE

KRAJNJE KRITIČNA - NEPOSREDNA BUDUĆNOST

ZEMLJE NEIZVJESNA 231

Iz 1988. godine izlazimo sa pogoršanjem kriznih procesa 238

SUDARI SA RUKOVODSTVOM SRBIJE 243

Povodom izjava Janeza Stanovnika tokom posjete SAD-u, grubi napad rukovodstva Srbije na Predsjedništvo SFRJ 244

Pokušaj podređivanja Predsjedništva SFRJ organima Srbije 250

Ponovni pokušaj rukovodstva Srbije da se svojim uticajem i politikom nametne Predsjedništvu SFRJ – odlučno reagovanje državnog Predsjedništva 251

IX	
OSTAVKA SAVEZNE VLADE BRANKA MIKULIĆA	259
Kriza povjerenja Vladi i pitanje programa mjera stabilizacije i početka reforme	267
Ostvarivanje ciljeva ekonomske politike za 1988. godinu – pripreme mjera cjelovite privredne reforme	270
Savezno izvršno vijeće djeluje u krajnje teškim uslovima	273
Prva i jedina ostavka Savezne vlade u istoriji nove Jugoslavije	277
Ostavka SIV-a bila je neizbježna	279
Kako je donesena odluka Predsjedništva SFRJ da Ante Marković bude mandatar za predsjednika Savezne vlade	283
X	
JANUARSKA KRIZA – JUGOSLAVIJA NA PRAGU VANREDNOG STANJA	289
Mitingaško rušenje rukovodstva Crne Gore – nemoć Predsjedništva SFRJ - nasilno mijenjanje odnosa u Federaciji	292
Pogoršavanje kriznog stanja, udari na sistem, odnose, jedinstvo – Jugoslavija pred pitanjem odbrane temelja svog postojanja	295
Predsjedništvo SFRJ: u Jugoslaviji su na sceni pojave i događanja koja vode razbijanju Jugoslavije	304
Rascjep na sjednici CK SKJ – put ka tragičnim posljedicama po odnose u zemlji	307
Podjele u Savezu komunista se pretvaraju u međunacionalni i međurepublički rascjep – u državno nejedinstvo	315
XI	
TRAGIČNE I TRAJNE POSLJEDICE KOSOVSKIH DOGAĐAJA PO BUDUĆNOST JUGOSLAVIJE	321
Ocjene novembarskih demonstracija na Kosovu	323

1.350 rudara četvrti dan štrajkuju u jamama rudnika Stari Trg, opasnost od tragičnih događaja narasta svakog časa	327
Rudari pod zemljom poručuju: „Idemo do kraja“	331
DONOŠENJE ODLUKE O ZAVOĐENJU VANREDNOG STANJA NA KOSOVU	335
SITUACIJA NA KOSOVU POSLIJE ZAVOĐENJA VANREDNOG STANJA I IZLASKA RUDARA IZ JAMA	351
Smirivanje situacije na Kosovu – kako dalje djelovati?	352
Ne koriste se mogućnosti za smirivanje i efikasan rad organa – „nekome treba stalna napetost, neko želi krv“	354
NA KOSOVU BUKNULI NEMIRI – AGRESIVNE DEMONSTRACIJE – MASOVNA UPOTREBA ORUŽJA, PADAJU ŽRTVE, OPASNOST OD ORUŽANIH SUKOBA	359
Martovski događaji na Kosovu imaju kontrarevolucionarni karakter	366
Društveno-politička akcija na Kosovu se svodi samo na progone	370
NA KRAJU	373
Bilješka o autoru	380
Spisak skraćenica	382
Index imena	383

RIJEČ AUTORA

Za svakog ko se sretne sa pojavom ove knjige spontano će se postaviti pitanje zašto se ova knjiga, ovakvog sadržaja, pojavljuje baš sada; zbog čega se autor odlučio da je priredi i objavi nakon toliko godina od događaja o kojima je u knjizi riječ?

Kao autor dužan sam da odgovorim na ta pitanja i pružim objašnjenja šta me je podstaklo i sa kojim ciljem sam se odlučio da priprelim i objavim knjigu ovakvog sadržaja.

Korijeni, uzroci i događanja u 80-tim i 90-tim godinama koji su doveli do raspada Jugoslavije, još uvijek su – i biće još dugo – tema istraživanja, rasprava, sučeljavanja različitih viđenja, traženja nespornih činjenica. Do sada je to bila tema istraživačkih projekata, različitih skupova, objavljeno je više knjiga i različitih publikacija, analitičkih studija, referata, ispisani su nebrojeni tekstovi u medijima, objavljene su TV serije i t. sl. Nesumnjiva je korisnost ovih traganja za istorijskom istinom. Međutim, u svemu tome pojavila se prosto poplava pristrasnih, površnih i proizvoljnih tvrdnji, svakakvih „ocjena“, senzacionalističkih neistina i nevjerovatnih izmišljenih konstrukcija za svakojake dnevno-političke, jeftine politikantsko-intrigantske potrebe. Upravo o ovom vremenu i zbivanjima u njemu, postoji mnoštvo pokušaja revizije istorijskih činjenica, istorijske istine. A istinska naučna istraživanja čeka još uvijek traženje istorijski tačnih odgovora na ne malo pitanja.

U ovoj knjizi, koja ima isključivo dokumentarni karakter, opredijelio sam se za izbor stenograma mojih izlaganja – u raspravama državnog i političkog vrha zemlje, iza zatvorenih vrata, skriveno od javnosti, koja odslikavaju kako su se odvijali procesi koji su vodili raspadu Jugoslavije.¹ Stenogrami tih izlaganja, do sada neobjavljenih, imali su tretman strogo povjerljivih, ili strogo tajnih, dokumenata – svojim sadržajem i zbog njega takvim tretmanom, ona su smatrana autentičnim dokumentima i time imaju dokumentarnu vrijednost.

U izboru (iz obimne lične dokumentacije) opredjeljivao sam se da uvrstim u ovu knjigu ona moja izlaganja dokumentarnog karaktera koja mogu bar dijelom poslužiti i biti doprinos sagledavanju bitnih uzroka, događanja, sukoba različitih tendencija i shvatanja, širenja nacionalističkog zla, ponašanja aktera tog vremena i

¹ Izuzetak od ovog kriterija su tri – četiri javna istupanja koja se tematski i sadržajno nadovezuju na sadržaj zatvorenih rasprava

tih zbivanja, dakle, koja mogu odslikati kako je u zatvorenim raspravama državnih i političkih vrhova, u kakvim prilikama, u kakvoj atmosferi, ključala, narastala i nadvladavala kriza koja je vodila neminovnom raspadu Jugoslavije.

To je bitan razlog i smisao opredjeljenja da uradim ovakvu knjigu u uvjerenju da može poslužiti istini.

Ja sam to, na drugi način, učinio u knjizi „Od smrti Tita do smrti Jugoslavije“², iscrpnim činjeničnim svjedočenjem o zbivanjima o kojima govori i izbor autentičnih izlaganja u ovoj knjizi. Podlogu tom svjedočenju, u više dijelova, činili su neki od ovih, ali, i drugi dokumentarni tekstovi. Može se čitaocu nametnuti pitanje zašto se neki sadržaji ponavljaju u ove dvije knjige? U činjeničnom svjedočenju u pomenutoj knjizi nije bilo moguće dati punu sadržinu ovih dokumentarnih tekstova, pogotovo ne u autentičnom vidu. Neki od njih nisu korišteni, neki su samo dijelom prepričani i to nije moglo potpunije odraziti konkretne sadržaje, prilike, atmosferu rasprava i dr. Uz to autentični dokumenti kao izvori imaju posebnu vrijednost.

Prilikom izbora stenograma izlaganja bio sam često u dilemi koje izdvojiti za ovakvu svrhu knjige. Odlučio sam se za ovaj izbor iz uvjerenja da može biti koristan i zanimljiv upravo zbog osnovnog opredjeljenja čemu ona treba i može poslužiti. To je bio jedini kriterij zašto ovi, a ne i neki drugi stenogrami. Pa, ipak, ostalo je osjećanje žaljenja što nije bilo moguće uvrstiti više korisnih tekstova. To nije dozvoljavao ni obim knjige. Za odabir više ili većinu tekstova u cijelosti bili bi potrebni tomovi. I ovi odabrani stenogrami, zbog opsežnosti, nisu mogli ostati u cjelovitom sadržaju, morao sam, zbog racionalnosti koju je nametnuo, takođe, obim knjige, vršiti skraćivanja. U osnovi tog postupka bili su isključivo razlozi racionalnosti. Pri tome sam maksimalno nastojao da skraćivanje ne bude na štetu suštine sadržaja i očuvanja pune autentičnosti njihovog sadržaja, doslovno onakvog kako je izrečen i stenografisan. U ličnoj arhivi postoje njihovi cjeloviti originali.

Čitaocu se može, normalno, nametnuti i pitanje zašto su svi stenogrami samo mojih istupanja, a ne i drugih učesnika rasprava o kojima ona govore. Ja sam mogao posjedovati stenograme samo mojih istupanja i zadržati ih u ličnoj arhivi uz obavezu da sa njima mogu postupati poštujući činjenicu da su imali tretman strogo povjerljivih ili tajnih dokumenata.³ Zbog toga što su to stenogrami samo mojih istupanja na zatvorenim sjednicama državnih i političkih organa, nedostupni javnosti, može se postaviti pitanje da li oni sadrže samo moje lične stavove ili odražava-

² Prvo bosanskohercegovačko izdanje Grafička izdavačka kuća „OKO“, Sarajevo, 1999. godine; drugo, posljednje izdanje „Svjetlost“ Sarajevo, 2000. godine. Knjige već odavno nema u prodaji.

³ Ta obaveza je prestala kad je nestala država u kojoj je ona postojala.

vaju cjelinu ovoga što se u tim raspravama događalo. Naravno, u njima su moja gledanja, shvatanja, stavovi, angažovanje i dr. Međutim, pošto sam u velikoj većini, zbog rukovodećih funkcija, bio dužan da kao osnovu za rasprave izlažem pitanja koja su na dnevnom redu, nudim njihovu analizu i ocjene, predlažem stavove, zaključke, mjere, odluke i dr., sumiram ono što je u raspravi rečeno, to su stenogrami mojih izlaganja odražavali šire sadržaj onoga o čemu je riječ. Izlaganja nisu ni mogla biti svođena u okvir samo mojih mišljenja, ma koliko da su ona dominantna. Uz to dio stenograma čine izlaganja koja sam u ime Predsjedništva, sa njegovim stavovima, imao na sjednicama drugih organa (najčešće u Predsjedništvu CK SKJ), na raznim sastancima i razgovorima (najčešće u i sa rukovodstvima ili pojedinim rukovodiocima republika i pokrajina i dr.). Istoričari koje sam konsultovao o sadržaju su upravo insistirali na ovom širem značaju odabраних istupanja.

U toku mnogih rasprava o kojima govore ovi stenogrami ja sam pravio pribilješke o onome što je bilo bitno u odvijanju rasprave i o onome što su drugi govorili. Dosta tih pribilježaka je sačuvano u ličnoj arhivi i priključeno originalnim stenogramima mojih izlaganja

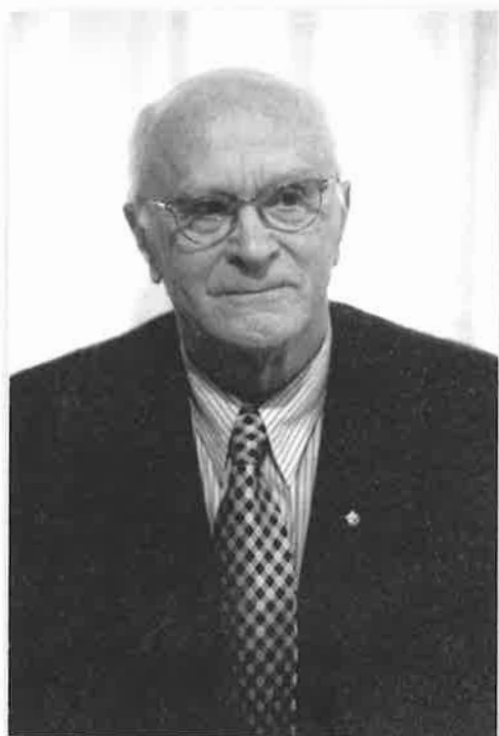
Pošto sam u toku radnog vijeka obavljao više značajnih dužnosti u državnim organima i biran u politička rukovodstva⁴ posjedujem ličnu arhivu ili dokumentaciju, koja može biti korisna onima koji imaju interesa za vremena i događanja kada su ona nastala. U pripremi sređivanja lične arhive, da bi mogla biti pohranjena i dostupna za korištenje u nekom od arhiva, došao sam na ideju da bi bilo korisno da se izdvoje bar dijelom stenogrami izlaganja o piñanjima tada sudbinskog značaja i svrstaju u knjigu koja bi mogla biti koristan izvor ako bi se pojavila u što skorijem vremenu. Tim prije što može proteći dosta vremena dok bude lična arhiva u cjelini dostupna. Da bi ovakva knjiga bila potrebna i korisna sada upućivala me je i činjenica da su arhivski fondovi iz tog vremena još uvijek zatvoreni

U svemu tome je odgovor na pitanje zašto ova i ovakva knjiga baš sada.

Moram na kraju reći da sam od prijatelja sa kojima sam razmjenjivao mišljenja o ideji da li da radim ovu knjigu, bio podstican i ohrabrivan – često uz argument da sam dužan i obavezan da i ovim prilogom svjedočim o onome u čemu sam bio učesnik i svjedok i da je to moja dužnost prema javnosti. To sam cijenio i na tome sam im zahvalan.

Raif Dizdarević

⁴ Predsjednik Predsjedništva SRBIH 1978.-1982. god.; predsjednik Skupštine SFRJ 1982.-1983. god.; savezni sekretar za inostrane poslove SFRJ 1984. - kraj 1987. god.; potpredsjednik i predsjednik Predsjedništva SFRJ - kraj 1987. - maj 1989. god.; član Predsjedništva CK SKBIH 1974.-1984. god.; član CK SKJ 1984.-1989. god.

BILJEŠKA O AUTORU

Raif Dizdarević je rođen 09.12.1926. godine u Fojnici. Potiče iz poznate antifašističke porodice iz koje su sedmorica braće učestvovala u Narodnooslobodilačkoj borbi. Trojica su izgubila živote – najstariji Zijo, književnik, zvjerski je umoren u ustaškom logoru Jasenovac; Nusreta, koji je bio borac i SKOJ-evski rukovodilac u partizanskom odredu Zvijezda, četnici su ranjenog zaklali 1942. godine u partizanskoj bolnici; Hasan je poginuo u borbi.

Raif Dizdarević je stupio u Narodnooslobodilačku vojsku 01.08.1943. godine. Bio je borac, zatim kao sedamnaestogodišnjak, pomoćnik obavještajca Visočko-fojničkog odreda. Od kraja

1944. do 1950. godine bio je oficir u OZN-i – UDB-i za Bosnu i Hercegovinu.

Početakom 1951. godine upućen je na rad u Ministarstvo inostranih poslova FNRJ. Proveo je više godina u diplomatskoj službi. Od 1951. do 1954. godine bio je sekretar i otpravnik poslova Ambasade FNRJ u Bugarskoj (u najtežim godinama napada SSSR-a na Jugoslaviju u čemu je Bugarska prednjačila); od 1956. do 1959. godine prvi sekretar Ambasade SFRJ u SSSR-u (istovremeno i u Mongoliji); od septembra 1963. do septembra 1967. godine savjetnik Ambasade u Pragu. U međuvremenu radio je na odgovornim poslovima u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove.

Od 1972. do 1974. godine bio je pomoćnik saveznog sekretara za inostrane poslove SFRJ.

Više godina je proveo na radu u Savezu sindikata. Od novembra 1967. do septembra 1972. godine bio je sekretar Vijeća Saveza sindikata Jugoslavije. Od jula 1974. do aprila 1978. godine je predsjednik Vijeća Saveza sindikata Bosne i Hercegovine.

U aprilu 1978. godine izabran je za predsjednika Predsjedništva SRBiH sa četverogodišnjim mandatom. Na izborima 1982. godine izabran je u Savezno vijeće Skupštine SFRJ i uz saglasnost svih republika i pokrajina za prvog jednogodišnjeg predsjednika Skupštine SFRJ i predsjednika Ustavne komisije.

Od 15. maja 1984. do konca decembra 1987. godine je savezni sekretar za inostrane poslove SFRJ. U decembru 1987. godine, nakon kandidacione procedure i podrške u svim organima i opštinama, Skupština BiH ga je, tajnim glasanjem, izabrala za člana Predsjedništva

SFRJ. Od konca decembra 1987. godine je potpredsjednik Predsjedništva SFRJ, a od 15. maja 1988. do 15. maja 1989. godine predsjednik Predsjedništva SFRJ.

Vršeci pomenute dužnosti bio je član više državnih i političkih organa u Federaciji i Republici (član Savjeta za narodnu odbranu SFRJ, član Savjeta za zaštitu ustavnog poretka SFRJ, član saveznih savjeta za politički sistem, međunarodne odnose i dr.).

Od 1974. do 1984. godine bio je član Predsjedništva Centralnog komiteta Saveza komunista BiH; od 1984. do 1989. godine bio je član Centralnog komiteta Saveza komunista Jugoslavije.

Svojevrsan kuriozitet predstavlja činjenica da je Raif Dizdarević, u toku čitavog postojanja Jugoslavije (1918.-1991.) bio jedini iz Bosne i Hercegovine predsjednik jugoslavenskog parlamenta i ministar inostranih poslova i jedini Bošnjak na ovim funkcijama i na čelnoj državnoj dužnosti – predsjednik Predsjedništva SFRJ.

Po isteku mandata u Predsjedništvu SFRJ, odbio je prijedlog da bude ponovo kandidovan u Predsjedništvo (predložen je u prvoj fazi kandidovanja u 60 opština, gradu Sarajevu i rukovodstvima Socijalističkog Saveza, Saveza boraca i Saveza omladine BiH) i po vlastitoj želji otišao je u penziju i nije više prihvatao nikakve profesionalne funkcije. Ne pripada ni jednoj političkoj stranci od vremena nestajanja Saveza komunista. Aktivan je u Savezu antifašista i boraca NOR, član je Asocijacije nezavisnih intelektualaca – Krug 99, povremeno se javno oglašava intervjuima, izjavama, sjećanjima i sl.

Za cijelo vrijeme trajanja agresije i rata 1992.-1995. godine ostao je u Bosni i Hercegovini i odbio više ponuda iz ino-

stranstva (od državnika sa kojima je saradivao i iz sistema UN) da bude evakuisan i angažovan u inostranstvu. U okviru ograničenih mogućnosti angažovao se za podršku i pomoć u odbrani Bosne i Hercegovine.

U dugom radno-aktivnom periodu objavio je više tekstova u domaćim i stranim medijima. Radeći u sindikatima objavio je knjigu „Sindikat u akciji“. U proteklim godinama objavio je knjigu „Od smrti Tita do smrti Jugoslavije“ (Svjedočenja), koja je doživjela dva bosanska izdanja, zatim italijansko, češko i englesko. U 2006. godini objavio je knjigu „Vrijeme koje se pamti“.

Odlikovan je za učešće u NOB i zasluge na dužnostima koje je obavljao

- Orden za hrabrost,
- Medalja za hrabrost,
- Orden Republike sa zlatnim vijencem,
- Oreden zasluge za narod za slatnom zvijezdom,
- Orden Republike sa srebrenim vijencem,
- Orden bratstva i jedinstva sa srebrenim vijencem,
- Orden jugoslavenske zastave sa zlatnom zvijezdom na ogrlici,
- Orden zasluga za narod sa srebrnom zvijezdom,
- Orden rada sa srebrenim vijencem.

Dobitnik je najvišeg državnog priznanja Bosne i Hercegovine Nagrede ZAVNOBiH-a.

Odlikovan je visokim odlikovanjima više stranih država (Španije, Italije, Grčke, Finske, Čehoslovačke, Poljske, Portugalije, Venecuele, Nigerije, Kuvajta, Meksika, Argentine, Perua, Kenije i dr.).

**SPISAK
SKRAĆENICA**

SFRJ - Socijalistička
Federativna Republika
Jugoslavija

BiH - Bosna i Hercegov-
ina; SRBiH,
Socijalistička Republika
Bosna i Hercegovina

MMF- Međunarodni
monetarni fond

SK - Savez komunista –
SKJ – Savez komunista
Jugoslavije

CK - Centralni komitet;
CK SKJ – Centralni
komitet Saveza komu-
nista

Jugoslavije

JNA - Jugoslavenska
narodna armija

SR - Socijalistička Re-
publika

SAD - Sjedinjene Amer-
ičke Države

SIV - Savezno izvršno
vijeće

CK SK - Centralni
komitet Saveza komu-
nista

CK SKBiH - Centralni
komitet Saveza komu-
nista Bosne i Herce-
govine

PK - Pokrajinski komitet
PK SK - Pokrajinski
komitet Saveza komu-
nista

AVNOJ - Antifašističko
Vijeće narodnog
oslobođenja Jugoslavije

SSRN - Socijalistički
Savez radnog naroda

SK SSRNJ - Savezna
konferencija Socijalis-
tičkog Saveza radnog
naroda

Jugoslavije

ZOI - Zimske olimpijske
igre

MOK - Međunarodni
olimpijski komitet

NATO - North Atlantic
Treaty Organization –
Organizacija Sjeverno-
Atlantskog Pakta

SSSR - Savez Sovjet-
skih Socijalističkih Re-
publika

EFTA - European Free
Trade Asociacion –
Evropska asocijacija
slobodne trgovine

SAP - Socijalistička au-
tonomna pokrajina
(Kosova, Vojvodine)

SR Njemačka - Savezna
Republika Njemačka

SSNO - Savezni sekre-
tarijat za narodnu
odbranu

SNO - Savjet za narodnu
odbranu

SSIP - Savezni sekretari-
jat za inostrane poslove

VMA - Vojno-medicin-
ska akademija

SKOJ - Savez komunis-
tičke omladine Jugoslav-
ije

NOB - Narodnooslobod-
ilačka borba

OS - Oružane snage

SSUP - Savezni sekre-
tarijat za unutrašnje
poslove

ONO - Opštenarodna
odbrana

DSZ - Društvena
samozaštita

SUBNOR - Savez
udruženja boraca Narod-
nooslobodilačkog rata

SSO - Savez socijalis-
tičke omladine

INDEX IMENA

A

Abdić Fikret 65, 69, 75, 81
 Abraši Aziz 252
 Alimpić Dušan 31
 Andrić Mato 241
 Arifi Ekrem 252
 Azemi Husamedin 337, 344

B

Bakarić Vladimir 22
 Baĳali Mahmut 31
 Bavĳar Igor 230, 233, 245, 246
 Beĳković Matija 127
 Bijedić Bahrudin 238
 Blaųević Jakov 24
 Budimirović 138
 Bųeųinsky Zbigniew 113, 114

Ć

Ćkrebić Dušan 147, 246
 Ćolaković Boųidar 361

Č

Čosić Dobrica 127
 Čulafić Dobrosav 308

D

Dizdarević Raif 19,23,25, 26, 28, 39, 42,
 45, 49, 55, 56, 63, 64, 71, 73, 78, 88, 92,

102, 104, 106, 109, 121, 125, 129, 142,
 144, 147, 201, 209, 213, 217, 219, 220,
 222, 223, 229, 232, 238, 242, 244, 250,
 251, 267, 270, 273, 274, 277, 279, 283,
 292, 295, 304, 305, 307, 315, 323, 327,
 331, 335, 344, 345, 346, 347, 348, 349,
 351, 352, 354, 355, 359, 362,363, 364,
 366,370
 Dolanc Stane 124, 148, 168, 216, 222,
 234, 237, 251, 252, 263, 269, 291, 309,
 359,
 Doronjski Stevan 20
 Drašković Vuk 233
 Drnovšek Janez 368
 Dragosavac Dušan 20
 Dugonjić Rato 19
 Duraković Nijaz 76

Đ

Đilas Milovan 20
 Đuranović Vešelin 91, 149, 175, 177,
 216, 221, 238, 263, 268, 278, 295, 300

G

Gaspari Majda 223
 Genšer Ditrih 99
 Gorbaĳov Mihail 92, 123, 268
 Graĳanin Petar 139, 151, 178, 242, 243,
 246, 247, 248, 251, 252, 253, 256, 285,
 291, 307, 328, 336, 344, 345, 346, 348,
 362, 366

H

Hadžihasanović Aziz 53
Hafner Vinko 57
Hasani Sinan 76, 168, 263, 323, 333,
361
Herljević Franjo 19, 21
Hodža Fadilj 76, 139

I

Igić Ljubiša 367
Ištuk Hrvoje 70, 80

J

Janša Janez 208, 217, 230
Jašari Kačuša 147, 181, 323
Jović Borisav 251, 283, 284, 286, 287,
368

K

Kadijević Veljko 179, 204, 216, 308,
357, 362, 364, 365, 366
Karkuši Jusuf 361, 367
Kardelj Edvard 22, 126
Karter Džimi 113
Kavaja Burhan 252
Kecman 138
Kol Helmut 140, 268
Koljgeci Remzi 252, 323, 324, 342, 355,
360, 361, 366
Koprivnik Rudi 56

Korać Ljubiša 181, 247, 347, 360
Korošec Štefan 309, 317, 343, 361
Kovačević Živorad 229, 248, 250, 253,
254
Krajger Sergej 309
Krlježa Miroslav 29
Krunić Boško 139, 152, 216
Kučan Milan 209, 211, 212, 213, 219,
220, 221, 225, 226, 227, 263, 283
Kurtović Todo 19

L

Latin Ivo 285
Lončar Budimir – Leko 268, 292, 355

Lj

Ljubičić Nikola 20, 180, 196, 234, 243,
256, 286, 291, 307, 309, 318, 344, 345,
346, 347

M

Mahmut Bakali 31
Majer Viktor 215
Major Nandor 178, 179
Maksić Milivoje 366
Mamula Branko 212
Marković Ante 263, 283, 284, 285, 286,
287, 363, 364, 366
Marković Draža 31, 33, 35
Mihajlović Borislav Mihiz 127
Mihaljević Niko 19
Mijatović Cvijetin - Majo 22

Mikulić Branko 19, 20, 21, 22, 64, 65,
66, 72, 180, 189, 242, 260, 262, 266,
268, 273, 274, 275, 276, 279, 280, 281,
349, 356

Milosavljević Miloš 273

Milošević Slobodan 147, 148, 149, 151,
176, 178, 179, 199, 243, 245, 249, 263,
283, 285, 290, 291, 305, 318, 333, 334,
337, 352

Milović Ante 283

Minić Miloš 20, 34

Mojsov Lazar 175, 212, 263, 269, 274,
309, 348, 371

Morina Rahman 252, 337, 344, 349,
361, 366, 369

O

Obočki Janko 356

Orožen Marijan 361

P

Perez De Kueljar 354

Planinc Milka 260, 285

Popit France 45, 47, 48, 58, 59, 70, 71,
209, 211, 212

Pozderac Hakija 73

Pozderac Hamdija 19, 21, 34, 39, 41, 72,
73, 76, 77

Puzović Radenko 35

R

Račan Ivica 318

Radović Miljan 197

Ranković Aleksandar 20

Renovica Milanko 19, 77

Ribičić Mitja 57

S

Selenić Slobodan 127

Silić Andrija 367, 369

Staljin Josif Visarionovič Džugašvili 113

Stambolić Petar 23, 32, 35

Stanovnik Janez 217, 218, 229, 230,
244, 245, 246, 247, 248, 249, 253, 254,
337, 338

Stojanović Nikola 19, 33, 56, 77, 241

Stojčević Stanko 318

Š

Šešelj Vojislav 138

Šetinc Franc 145

Šimić Petar 148

Šinigoj Dušan 283

Šogorov Milovan 147

Šolević Miroslav 138, 257

Šukrija Ali 337, 344

Šulc Džordž 197, 245

Šuvar Stipe 150, 152, 179, 198, 199,
263, 273, 278, 290, 291, 310, 333, 334,
337, 343, 349, 359

Švabić Mihailo 230

T

Tito – Josip Broz 19, 20, 21, 22, 24, 29,
31, 39, 48, 54, 55, 56, 57, 58, 63, 89, 91,
94, 113, 126, 133, 199, 228, 245, 275

Trifunović Bogdan 352
Tuđman Franjo 233

U

Uzelac Milan 64, 79

V

Vidić Dobrivoje 24, 26
Vilfan Marija 56
Višnjić Svetozar 212, 216
Vlahović Veljko 22
Vlajković Radovan 305, 359
Vlasi Azem 139, 252, 323, 329, 354
Vlaškalčić Tihomir 31
Vrhovec Josip 168, 268, 347, 348, 359

Z

Zemljarič Janez 273, 329, 336, 348
Zgonjanin Duško 76

Ž

Žarković Vidoje 147, 148, 149, 163,
164, 165, 181, 318

DOKUMENTI

KNJIGA I

Raif DIZDAREVIĆ

PUT U RASPAD

Stenogrami izlaganja Raifa Dizdarevića u raspravama iza zatvorenih vrata državnog i političkog vrha Jugoslavije

Izdavač

Institut za istoriju, Sarajevo

Alipašina 9, 71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina

www.iis.unsa.ba

Za izdavača

Prof. dr. Husnija Kamberović

Urednik

Petar Skert

Dizajn, grafički urednik i DTP

Darko Skert

Unos teksta i tehnička saradnja na obradi rukopisa

Suada Obralić

Štampa

Štamparija Fojnica

Za štampariju

Šehzija Buljina

Sarajevo, 2011.

